

INTRODUCCIÓ

El paper de les dones en la investigació per la pau

Rafael Grasa

President de l'Institut Català Internacional per la Pau

Aquest número del *Per la Pau* dedica els articles centrals (Cockburn, Zajović, Moreno, Blasco i Magallón) i l'entrevista (a Adilia Caravaca, presidenta de WILPF, organització guardonada amb el Premi ICIP Constructors de Pau 2014) al feminisme pacifista, al paper de les dones en la pràctica sobre el terreny i en els estudis sobre la pau. La tesi central continua sent, malauradament, una que hom repeteix des de fa dècades: cent anys després del Congrés de La Haia, que mobilitzà milers de dones europees per intentar impedir la Primera Guerra Mundial – després d'una aportació ben important en el terreny de la pràctica, la mobilització social i l'acció col·lectiva, i també en la investigació per a la pau i els estudis sobre la pau- continua existint una persistent falta d'atenció i de reconeixement d'aquestes iniciatives. I, tanmateix, com mostren els articles, les aportacions han estat ben significatives, com la idea i la pràctica de política transversal que a mitjans dels anys noranta van crear un grup d'activistes feministes de Bolonya.

Les dones continuen sense habitació pròpia i sense plena igualtat, també, en el món de l'estudi i de la pràctica per a la pau. Tot i el que hem predicat, no hem marcat prou i definitivament la diferència. Altrament dit, la invisibilització del paper de les dones continua sent norma estadística, fins i tot dins del moviment per a la pau i de la comunitat d'estudis sobre la pau. I no serà per falta de referents: des de Bertha von Suttner, Virginia Woolf, Alva Myrdal o Betty Reardon, fins a Petra Kelly, les dones de Greenham Common, la Women's International League for Peace and Freedom (WILPF) o la mateixa Cynthia Cockburn. Ni tampoc serà per falta de voluntat, almenys retòrica. La

presència de dones continua sent majoritària en els nivells de base dels moviments socials per a la pau i minoritària en els nivells de decisió. L'essència del problema, o millor dit de la solució del problema, no rau en la voluntat sinó, com ha denunciat des de fa temps la teoria feminista, en les regles de joc i en les estructures socials generals, que es reproduïxen també –almenys parcialment- en l'esfera del compromís per a la pau tot i la voluntat explícita de maldar per evitar-ho.

“ Les dones continuen sense habitació pròpia i sense plena igualtat, també, en el món de l'estudi i de la pràctica per a la pau ”

Per exemple, fixem-nos en les Nacions Unides, que ha desplegat un programa específic sobre el tema a partir de la Resolució 1325 sobre Dona, Pau i Seguretat, amb activitats d'àmbit mundial, regional, subregional i nacional. El web de manteniment de la pau de l'ONU diu literalment: “les dones estan desplegades en totes les esferes –policia, contingents militars i personal civil- i han tingut un efecte positiu en les situacions en les que hom realitza operacions de manteniment de la pau, tant en suport de la funció de les dones en el procés de consolidació de la pau, com en la protecció dels drets de la dona. En totes les esferes del manteniment de la pau, el personal femení ha demostrat que pot realitzar les mateixes funcions que els homòlegs masculins, amb el mateix nivell d'eficàcia i en les mateixes condicions de dificultat. És imperiosament necessari, des del punt de vista operatiu, que contractem personal femení de manteniment de la pau”.

Certament, segons les dades de l'ONU hi ha hagut progrés: el 1993 les dones representaven l'1% del personal uniformat desplegat, mentre que el 2012 eren el 3% del personal militar i el 10% del personal de policia, en un contingent desplegat d'uns 125.000 efectius. I no serà per falta d'esforços i de promoció, tant de l'ONU com d'alguns estats membres, responsables finals de les decisions. D'aquí a uns mesos podrem avaluar la iniciativa «The Global Effort», posada en marxa per la Divisió de Policia de Nacions Unides amb l'objectiu d'assolir el 20% dels contingents de policia al món.

Veurem.

Què cal fer, doncs, ara en el món social i de la recerca, a banda d'insistir, de denunciar, de crear incentius i programes de promoció, constriccions diverses i mecanismes de seguiment? Cal ser radicals, anar a les arrels, a les estructures que perpetuen la desigualtat, desvelar-les i maldar per destruir-les. Per fer-ho, ens pot ajudar el que durant els anys vuitanta del segle passat va dir Petra Kelly, parlant com a generació compromesa amb el canvi: "si ara no fem l'impossible, en el futur ens haurem d'acarar amb l'impensable". I l'impossible ens interpel·la a tots, però en particular als barons. Virginia Woolf va gosar dir al llibre *Tres Guinees* "com a dona, no pertanyo a cap país. Com a dona, no vull pertànyer a cap país. Com a dona, el món sencer és el meu país". Què gosarem dir els barons del món de la pau per acabar realment amb el dèficit de presència del pensament i de la pràctica de les dones en el nostre camp? En tot cas, existeix una certesa: gosar és preconditioni per poder.

Fotografia : RAWA / CC BY / Desaturada. - *Manifestació de l'Associació Revolucionària de Dones d'Afganistan (RAWA) a Peshawar* -

© Generalitat de Catalunya